

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 21/1991-92
med anledning av ltm Jan Liljhages
m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om åtgärder för att förbättra egenföretagarnas sociala och ekonomiska situation vid konkurs eller arbetslöshet.

Landstinget har den 8 april 1992 inbegärt lag- och ekonomiutskottets yttrande över nämnda motion. Utskottet som i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Roger Nordlund, landskapsfogden Marja Karanko, byråchefen Harry Sjölund och företagskonsulenten Anneli Ahlgren får i anledning härav anföra följande.

I motionen sägs att egenföretagarnas sociala och ekonomiska situation snarast bör utredas vad gäller arbetslöshet och konkurs men även vad gäller möjlighet till ledighet, semester och pension.

Utskottet har förståelse för motionärernas bekymrade inställning till de småföretagare som har svårt att med lönsamhet driva sina företag genom tider med ekonomisk stagnation. Ett litet företags konkurs får stora konsekvenser inte bara för företagaren utan även för dennes familj och närmaste omkrets liksom för eventuella anställda.

Enligt utskottets bedömning är det dock i ett samhälle med fritt näringsliv naturligt att företag uppstår och försvinner. De företag vars företagsidé är hållbar klarar även sämre ekonomiska tider medan andra slås ut. Den som startar ett företag tar ett stort ansvar och bör inte bara vara medveten om alla de möjligheter verksamheten innebär utan också om de risker som den medför. Vid beräkning av företagets lönsamhet måste även kostnader för ledigheter, semestrar och pension beaktas. Till företagsverksamhetens risker får även hänföras osäkerheten inför att företaget inte hela tiden skall ha full sysselsättning.

En konkurs för andra än juridiska personer leder till att så gott som alla skulder kvarstår ända tills de blivit betalda. Konkurslagstiftningen liksom större delen av civilrätten hör inte till landskapets lagstiftningsbehörighet. Utskottet noterar i det här sammanhanget att regeringen helt nyligen till riksdagen avlåtit två lagförslag som rör hårt skuldsatta privatpersoner och företag.

Det ena lagförslaget går ut på att företagskonkurser i framtiden skall kunna undvikas med hjälp av s.k. företagssanering. Avsikten är att livsdugliga företag med ekonomiska problem inte skall behöva göra onödiga konkurser utan att domstolen efter ansökan kan utse en utredare som gör upp ett program för saneringsåtgärder. Saneringslagstiftningen

avser ersätta ackordlagstiftningen som inte haft någon större praktisk betydelse.

Det andra lagförslaget rör skuldsanering för privatpersoner med ekonomiska problem. Saneringen innebär att en domstol fastställer ett betalningsprogram för flera år framåt. Den skuldsatta måste använda alla sina inkomster utom den del som går åt till nödvändiga levnadskostnader till betalning av skulder men i gengäld avskrivs resterande skulder när det högst 10-åriga programmet fullföljts.

Utskottet konstaterar att en småföretagare inte heller idag står helt utan hjälp från samhällets sida i händelse av att förutsättningar för drivande av företaget inte längre föreligger. Arbetslöshetsersättning kan efter beslut av arbetskraftskommissionen utbetalas till företagare vars verksamhet blivit så ringa att personen i fråga söker arbete minst på deltid. Det skall dock inte vara fråga om endast tillfällig minskning eftersom ersättningen inte är avsedd att kompensera företagarens risker.

Utskottet konstaterar också att landskapsstyrelsen under vissa förutsättningar utbetalar semesterersättning till småföretagare.

Vidare konstaterar utskottet att landskapsstyrelsens arbetsgrupp för uppgörande av förslag till åtgärder för befrämjande av sysselsättningen avlagt en rapport vilken till stor del tar sikte på stödåtgärder för småföretag. Som exempel kan nämnas att arbetsgruppen föreslår att s.k. konjunkturlån skall beviljas företag som har förutsättningar att på egen hand fortsätta verksamheten i tider av bättre konjunkturer. Dessutom föreslås att det i riket införda temporära räntestödet för små- och medelstor industri införs i landskapet och gruppen betonar vikten av att landskapsstyrelsen fortsätter att stöda nya företagsidéer genom riskfinansiering.

Ledamöterna Abrahamsson och Häger anmäler avikande åsikt och anser att motionen borde godkännas.

Med hänvisning till ovan anförda får utskottet härmed vördsamt föreslå

att Landstinget måtte förkasta
hemställningsmotion nr 56/1991-92.

Mariehamn den 22 september 1992

Tage Boman
ordförande

Susanne Eriksson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Boman, viceordföranden Harry Eriksson samt ledamöterna Abrahamsson, Häger och Sjöblom.